

YURIDIK FANLAR AXBOROTNOMASI

ВЕСТНИК ЮРИДИЧЕСКИХ НАУК

REVIEW OF LAW SCIENCES

huquqiy ilmiy-amaliy jurnal

правовой научно-практический журнал

legal scientific-practical journal

2026-yil 1-son

VOLUME 10 / ISSUE 1 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS.2025.10.1](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.ROLS.2025.10.1)

ISSN 2181-919X

E-ISSN 2181-1148

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.ROLS)

Crossref

Content
Registration

**MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK
UNIVERSITETI**

"Yuridik fanlar axborotnomasi –
Вестник юридических наук – Review
of law sciences" huquqiy ilmiy-amaliy
jurnali O'zbekiston matbuot va axborot
agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda
0931-sonli guvohnoma bilan davlat
ro'yxatidan o'tkazilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy
ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi
jurnallari ro'yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat
yuridik universitetiga tegishli. Barcha
huquqlar himoyalangan. Jurnal material-
laridan foydalanish, tarqatish va ko'paytirish
muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo'yicha mas'ul:

O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Mustafayev,
Y. Yarmolik,
M. Sharifova,
Sh. Beknazarova,
X. Yuldasheva

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: review.tsul.uz

E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1385.

Nashriyot litsenziyasi

№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 25-martda
bosmaxonaga topshirildi.
Qog'oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog'i: 23,5
Adadi: 100. Buyurtma: № 46.

Bosmaxona litsenziyasi

29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko'chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI**BOSH MUHARRIR**

B. Xodjayev – Toshkent davlat yuridik universiteti rektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

MAS'UL MUHARRIR

O. Choriyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Tahririy-nashriyot markazi direktori

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

Y. Kanyazov – Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti direktori, yuridik fanlar nomzodi

J. Tashkulov – Fanlar akademiyasi Davlat va huquq instituti bo'lim boshlig'i, yuridik fanlar doktori, professor

U. To'xtasheva – Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi direktori o'rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

M. Yasan – Balikesir universiteti Huquq fakulteti professori (Turkiya)

S. Ma'mun – Islam Negeri universiteti o'qituvchisi (Indoneziya)

Sh. Asadov – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Yuridik ta'lim va sud-ekspertiza boshqarmasi boshlig'i, yuridik fanlar doktori, professor

I. Ergashev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma'muriy va moliya huquqi sho'basi professori, yuridik fanlar doktori

J. Nematov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma'muriy va moliya huquqi sho'basi professori, yuridik fanlar doktori

M. Aminjonova – O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi Qonunchilik ijrosi ustidan nazoratni tashkil etish kafedrasida dotsenti, yuridik fanlar doktori

M. Raximov – Toshkent davlat yuridik universiteti Tadqiqot markazi boshlig'i, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

I. Djurayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho'basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

O. Narzullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi sho'basi professori, yuridik fanlar doktori

F. Maxmudov – Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti direktori o'rinbosari, yuridik fanlar doktori, dotsent

M. Kadirova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho'basi professor v.b., yuridik fanlar doktori

I. Yakubova – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho'basi professor v.b., yuridik fanlar doktori

A. Muxamedjanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari sho'basi professori, yuridik fanlar doktori

N. Niyazova – Toshkent davlat yuridik universiteti O'zbek tili va adabiyoti sho'basi professori, pedagogika fanlari nomzodi

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

Правовой научно-практический журнал «Вестник юридических наук – Yuridik fanlar axborotnomasi – Review of Law Sciences» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 0931.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев,
Е. Ярмолик,
М. Шарифова,
Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: review.tsul.uz

E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1385.

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
25.03.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 23,5. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 46.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626.

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Б. Ходжаев – ректор Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

З. Эсанова – проректор Ташкентского государственного юридического университета по научной работе и инновациям, доктор юридических наук, профессор

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

О. Чориев – директор Редакционно-издательского центра Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Е. Канъязов – директор Института переподготовки и повышения квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции, кандидат юридических наук

Ж. Ташкулов – заведующий отделом Института государства и права Академии наук, доктор юридических наук, профессор

У. Тухташева – заместитель директора Агентства по противодействию коррупции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

М. Ясан – профессор юридического факультета Университета Балыкесир (Турция)

С. Маъмун – преподаватель Исламского государственного университета (Индонезия)

Ш. Асадов – начальник управления юридического образования и судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

И. Эргашев – профессор сектора административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Ж. Нематов – профессор сектора административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

М. Аммижонов – доцент кафедры организации контроля за исполнением законодательства Правоохранительной академии Республики Узбекистан, доктор юридических наук

М. Рахимов – начальник Центра исследований Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

И. Джураев – заведующий сектором судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

О. Нарзуллаев – профессор сектора экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Ф. Махмудов – заместитель директора Института переподготовки и повышения квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции, доктор юридических наук, доцент

М. Кадирова – и.о. профессора сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

И. Якубова – и.о. профессора сектора права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Мухамеджанов – профессор сектора международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Н. Ниязова – профессор сектора узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета, кандидат педагогических наук

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

“Yuridik fanlar axborotnomasi – Вестник юридических наук – Review of law sciences” legal scientific-practical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020, with certificate number 0931.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:

O. Choriev

Editors:

E. Mustafaev,
E. Yarmolik,
M. Sharifova,
Sh. Beknazarova,
Kh. Yuldasheva

Proofreader:

M. Tursunov

Technical editor:

U. Sapaev

Designer:

D. Rajapov

Publishing department address:

100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: review.tsul.uz

E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Subscription index: 1385.

Publishing license

№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 25.03.2026.

Paper size: A4.

Cond.p.f: 23,5.

Units: 100. Order: № 46.

Printing house license

№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

B. Xodjaev – Rector of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

Z. Esanova – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

EXECUTIVE EDITOR

O. Choriev – Director of the Publishing and Editorial Center of Tashkent State University of Law

MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Y. Kanyazov – Director of the Institute for Retraining and Advanced Training of Legal Personnel under the Ministry of Justice, Candidate of Legal Sciences

J. Tashkulov – Head of the Department of the Institute of State and Law of the Academy of Sciences, Doctor of Law, Professor

U. Tuxtasheva – Deputy Director of the Anti-Corruption Agency, Doctor of Law, Professor

M. Yasan – Professor of the Faculty of Law, Balikesir University (Turkey)

S. Ma'mun – Lecturer at Universitas Islam Negeri (Indonesia)

Sh. Asadov – Head of the Department of Legal Education and Forensic Examination of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

I. Ergashev – Professor of the Department of Administrative and Financial Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

J. Nematov – Professor of the Department of Administrative and Financial Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

M. Aminjonova – Associate Professor of the Department of Organization of Control over the Execution of Legislation of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law

M. Rakhimov – Head of the Research Center of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

I. Djuraev – Head of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

O. Narzullaev – Professor of the Department of Environmental Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

F. Makhmudov – Deputy Director of the Institute for Retraining and Advanced Training of Legal Personnel under the Ministry of Justice, Doctor of Law, Associate Professor

M. Kadirova – Acting Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Yakubova – Acting Professor of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Mukhamedjanov – Professor of the Department of International Law and Human Rights of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

N. Niyazova – Professor of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Candidate of Pedagogical Sciences

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 11 **ALLAMBAYEV JAVLONBEK RUSTAMOVICH**
Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqishda ma'muriy ogohlantirish jazosini qo'llash istiqbollari
- 21 **SULTANOV RAHMON AVALBOYEVICH**
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda davlat boshqaruvini raqamlashtirish

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 28 **G'ULOMOV AKMALJON SHUKURILLAYEVICH**
Yangi Fuqarolik kodeksida "farqlash qobiliyati"ni mustahkamlash zaruriyati
- 34 **INOYATOVA SOXIBA FAZILOVNA**
Fuqarolik huquqlarini himoya qilishning fuqarolik huquqi kategoriyasi sifatidagi tizimli talqini
- 50 **MAMADIYEV ABROR ABDURAXMON O'G'LI**
Kompensatsiyaning fuqarolik-huquqiy tabiatiga oid ilmiy qarashlar

12.00.04 – FUQAROLIK PROTSESSUAL HUQUQI. IQTISODIY PROTSESSUAL HUQUQI. HAKAMLIK JARAYONI VA MEDIATSIYA

- 60 **ODILOVA SITORA BOBIR QIZI**
Sud amaliyotida protsessual muddatlar buzilishi va sud qarorlarini bekor qilish

12.00.06 – TABIIY RESURSLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

- 69 **NISHONOV ABDULLOH UBAYDULLOH O'G'LI**
Muhofaza zonalarini hududidagi yer uchastkalaridan foydalanishning huquqiy tartibini takomillashtirish

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 79 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**
Odam savdosi jinoyatining obyekti va predmeti: jinoyat-huquqiy tahlil

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

- 90 **MADAMINOVA DURDONA ISKANDAROVNA**
Migratsion jarayonlarni huquqiy tartibga solish muammolari: AQSH misolida
- 105 **MUSAYEV DJAMALIDDIN KAMALOVICH**
Giyohvandlikka qarshi kurashish xavfsizligi strategiyalarida sun'iy intellektning innovatsion algoritmlari
- 113 **MAXAMATOV MAXMUD MAXAMATAMINOVICH**
Shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilishning zamonaviy tendensiyalari va O'zbekiston qonunchiligini takomillashtirish istiqbollari
- 122 **XODJAYEVA AZIZA BAXTIYOROVNA**
Barqaror qishloq xo'jaligini xalqaro huquqiy tartibga solish: O'zbekistonda FAO va IFAD modeli
- 131 **XOLMIRZAYEVA SHOXISTA ARZIQUL QIZI**
Migratsiya bo'yicha xalqaro tashkilot doirasida noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashish masalalari

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI**139 MIRZAYEV RAHMATULLA IBODULLAYEVICH**

Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida sun'iy intellektni joriy etishning tashkiliy omillari

150 MUSASHAYXOV KARIMJON XUSANXANOVICH

Professional sport sohasidagi ma'muriy boshqaruv jarayonlarida korrupsiyaviy omillar: muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari

159 AHMADOV ALIMARDON AXMADOVICH

Aktivlarni qaytarish va korrupsiyani idrok qilish indeksi o'rtasidagi bog'liqlik: Yaponiya tajribasi hamda O'zbekistonda qo'llash imkoniyati

12.00.13 – INSON HUQUQLARI**175 MUHITDINOVA FIRYUZA ABDURASHIDOVNA, MAMASOLIYEV SAIDAKMAL SAIDAKBAROVICH**

Inson huquqlari avlodlari nazariyasining rivojlanishi: an'anaviy huquqlardan raqamli huquqlarga o'tish masalalari

186 ODILOV JAMSHID BOBIRMIRZO O'G'LI

Inson ekologik huquqlarini ta'minlashning xalqaro huquqiy jihatlari

195 RUZINAZAROV SHUXRAT NURALIYEVICH

Ilm va adolatga sodiqligi bilan e'zoz topgan huquqshunos (Mamlakat Vosiqovaning yorqin xotirasiga bag'ishlanadi)

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО.
ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

11 **АЛАМБАЕВ ЖАВЛОНБЕК РУСТАМОВИЧ**

Перспективы применения предупреждения как меры административного наказания при рассмотрении дел об административных правонарушениях

21 **СУЛТАНОВ РАХМОН АВАЛБЕКОВИЧ**

Цифровизация государственного управления в обеспечении продовольственной безопасности

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО.
МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

28 **ГУЛОМОВ АКМАЛЖОН ШУКУРИЛЛАЕВИЧ**

Необходимость закрепления «способности к различению» в новом Гражданском кодексе

34 **ИНОЯТОВА СОХИБА ФАЗИЛОВНА**

Системное осмысление защиты гражданских прав как категории гражданского права

50 **МАМАДИЕВ АБРОР АБДУРАХМОН УГЛИ**

Научные взгляды на гражданско-правовую природу компенсации

12.00.04 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. АРБИТРАЖ И МЕДИАЦИЯ

60 **ОДИЛОВА СИТОРА БОБИР КИЗИ**

Нарушение процессуальных сроков в судебной практике и отмена судебных решений

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

69 **НИШОНОВ АБДУЛЛОХ УБАЙДУЛЛОХ УГЛИ**

Совершенствование правового режима использования земельных участков в границах охранных зон

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

79 **ЖУМАНИЁЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**

Объект и предмет преступления торговли людьми: уголовно-правовой анализ

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

90 **МАДАМИНОВА ДУРДОНА ИСКАНДАРОВНА**

Проблемы правового регулирования миграционных процессов: на примере США

105 **МУСАЕВ ДЖАМАЛИДДИН КАМАЛОВИЧ**

Инновационные алгоритмы искусственного интеллекта в стратегиях антинаркотической безопасности

113 **МАХАМАТОВ МАХМУД МАХАМАТАМИНОВИЧ**

Современные тенденции защиты персональных данных и перспективы совершенствования законодательства Узбекистана

122 **ХОДЖАЕВА АЗИЗА БАХТИЁРОВНА**

Международно-правовое регулирование устойчивого сельского хозяйства: модель FAO и IFAD в Узбекистане

131 **ХОЛМИРЗАЕВА ШОХИСТА АРЗИКУЛ КИЗИ**

Вопросы противодействия незаконной миграции в рамках Международной организации по миграции

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

139 **МИРЗАЕВ РАХМАТУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ**

Организационные факторы внедрения искусственного интеллекта в сфере противодействия коррупции

150 **МУСАШАЙХОВ КАРИМЖОН ХУСАНХАНОВИЧ**

Коррупционные факторы в процессах административного управления в сфере профессионального спорта: проблемы и пути их устранения

159 **АХМАДОВ АЛИМАРДОН АХМАДОВИЧ**

Взаимосвязь между возвратом активов и индексом восприятия коррупции: опыт Японии и перспективы применения для Узбекистана

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

175 **МУХИТДИНОВА ФИРЮЗА АБДУРАШИДОВНА, МАМАСОЛИЕВ САИДАКМАЛ САИДАКБАРОВИЧ**

Развитие теории поколений прав человека: проблемы перехода от традиционных прав к цифровым

186 **ОДИЛОВ ЖАМШИД БОБИРМИРЗО УГЛИ**

Международно-правовые аспекты обеспечения экологических прав человека

195 **РУЗИНАЗАРОВ ШУХРАТ НУРАЛИЕВИЧ**

Юрист, удостоенный признания за преданность науке и справедливости (посвящается светлой памяти Мамлакат Восиковой)

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **ALLAMBAEV JAVLONBEK RUSTAMOVICH**
Prospects for the application of an administrative warning penalty when considering cases of administrative offenses
- 21 **SULTANOV RAHMON AVALBOYEVICH**
Digitalization of public administration in ensuring food security

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 28 **GULOMOV AKMALJON SHUKURILLAYEVICH**
The necessity of strengthening “Discernment capacity” in the new Civil Code
- 34 **INOYATOVA SOKHIBA FAZILOVNA**
Systematic reflection of civil rights protection as a category of civil law
- 50 **MAMADIEV ABROR ABDURAKHMOM UGLI**
Scientific views on the civil-legal nature of compensation

12.00.04 – CIVIL PROCEDURAL LAW. ECONOMIC PROCEDURAL LAW. ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

- 60 **ODILOVA SITORA BOBIR KIZI**
Violation of procedural time limits in judicial practice and the annulment of court decisions

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW. ENVIRONMENTAL LAW

- 69 **NISHONOV ABDULLOH UBAYDULLOH UGLI**
Improvement of the legal procedure for the use of land plots in the territory of protected zones

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 79 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The object and subject of human trafficking: a criminal-legal analysis

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

- 90 **MADAMINOVA DURDONA ISKANDAROVNA**
Problems of legal regulation of migration processes: the example of the USA
- 105 **MUSAEV DJAMALIDDIN KAMALOVICH**
Innovative artificial intelligence algorithms in anti-drug security strategies
- 113 **MAKHAMATOV MAKHMUD MAKHAMATAMINOVICH**
Modern trends in personal data protection and prospects for improving the legislation of Uzbekistan
- 122 **KHODJAEVA AZIZA BAKHTIYOROVNA**
International legal regulation of sustainable agriculture: the FAO and IFAD model in Uzbekistan
- 131 **XOLMIRZAYEVA SHOHKISTA ARZIQL KIZI**
Issues of combating illegal migration within the framework of the international organization for migration

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

- 139 **MIRZAEV RAHMATULLA IBODULLAYEVICH**
Organizational factors of implementing artificial intelligence in the field of anti-corruption
- 150 **MUSASHAYKHOV KARIMJON KHUSANKHANOVICH**
Corruption factors in administrative management processes in the field of professional sports: problems and ways to eliminate them
- 159 **AHMADOV ALIMARDON AKHMADOVICH**
The nexus between asset recovery and corruption perceptions index: Japan’s experience and implications for Uzbekistan

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

- 175 **MUKHITDINOVA FIRYUZA ABDURASHIDOVNA, MAMASOLIYEV SAIDAKMAL SAIDAKBAROVICH**
Development of the human rights generation theory: issues of transition from traditional rights to digital rights
- 186 **ODILOV JAMSHID BOBIRMIRZO UGLI**
International legal aspects of ensuring human environmental rights
-
- 195 **RUZINAZAROV SHUKHRAT NURALIYEVICH**
A Jurist Honored for Her Commitment to Science and Justice
(Dedicated to the bright memory of Mamlakat Vosiqova)

Kelib tushgan / Получено / Received: 04.02.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 03.03.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 25.03.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.rols.2025.10.1./QAYH7507>

UDC: 343.35:796.071(045)(575.1)

PROFESSIONAL SPORT SOHASIDAGI MA'MURIY BOSHQARUV JARAYONLARIDA KORRUPSIYAVIY OMILLAR: MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI

Musashayxov Karimjon Xusanxanovich,

Huquqni muhofaza qilish akademiyasi mustaqil izlanuvchisi

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4436-252X>

e-mail: 7upravlenie@bk.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada professional sport sohasidagi ma'muriy boshqaruv jarayonlarida korrupsiyaviy omillarning yuzaga kelish sabablari va ularning shakllanish mexanizmlari ilmiy asosda kompleks tizimli yondashuv asosida tahlil qilingan. Tadqiqot davomida sport sohasini boshqarishda ma'muriy qarorlar qabul qilish, moliyaviy resurslarni taqsimlash, kadrlarni tanlash va lavozimga tayinlash jarayonlarida korrupsiyaga olib keluvchi asosiy omillar aniqlangan. Shu bilan birga, sport tashkilotlarining avtonomligi, nazorat hamda hisobdorlik mexanizmlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi korrupsiyaviy xavf-xatarlarning ortishiga sabab bo'lishi ilmiy jihatdan asoslangan. Maqolada xalqaro tajriba, xususan, sport boshqaruvida samarali boshqaruv tamoyillari, shaffoflik, javobgarlik va hisobdorlikni ta'minlash mexanizmlari o'rganilgan hamda ularni O'zbekiston sharoitida tatbiq etish imkoniyatlari institutsional va huquqiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot xulosasi sifatida sport sohasida korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan tashkiliy-huquqiy chora-tadbirlar, normativ-huquqiy hujjatlarni takomillashtirish, jamoatchilik nazoratini kuchaytirish va shaffof boshqaruv tizimini joriy etish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ushbu tavsiyalar nafaqat korrupsiyaviy xavflarni kamaytirishga, balki sport sohasida samarali boshqaruvni, adolatni, halollikni va xalqaro standartlarga mos keluvchi boshqaruv tizimini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: professional sport, ma'muriy boshqaruv, korrupsiya, korrupsiyaviy omillar, sportdagi korrupsiya, moliyaviy resurslarni taqsimlash, kadrlar tayinlovi, korrupsiyaga qarshi kurash, jamoatchilik nazorati, huquqiy baza, sport boshqaruvi samaradorligi

КОРРУПЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ В ПРОЦЕССАХ АДМИНИСТРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СПОРТА: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ УСТРАНЕНИЯ

Мусашайхов Каримжон Хусанханович,

самостоятельный соискатель

Правоохранительной академии Республики Узбекистан

Аннотация. В данной статье на основе комплексного системного подхода научно проанализированы причины возникновения коррупционных факторов в процессах административного управления в сфере профессионального спорта, а также механизмы их формирования. В ходе исследования выявлены основные факторы, способствующие коррупции

при принятии управленческих решений, распределении финансовых ресурсов, подборе кадров и назначении на должности в сфере управления спортом. Одновременно научно обосновано, что недостаточный уровень развития автономии спортивных организаций, а также механизмов контроля и подотчётности способствует росту коррупционных рисков. В статье изучен международный опыт, в частности принципы эффективного управления в сфере спорта, а также механизмы обеспечения прозрачности, ответственности и подотчётности, и проведён институционально-правовой анализ возможностей их внедрения в условиях Узбекистана. В качестве выводов исследования разработаны научно-практические рекомендации, направленные на предупреждение коррупции в сфере спорта, включая совершенствование нормативно-правовой базы, усиление общественного контроля и внедрение прозрачной системы управления. Указанные рекомендации направлены не только на снижение коррупционных рисков, но и на обеспечение эффективного управления, справедливости, добросовестности и соответствия системы управления международным стандартам в сфере спорта.

Ключевые слова: профессиональный спорт, административное управление, коррупция, коррупционные факторы, коррупция в спорте, распределение финансовых ресурсов, кадровые назначения, противодействие коррупции, общественный контроль, правовая база, эффективность управления в сфере спорта

CORRUPTION FACTORS IN ADMINISTRATIVE MANAGEMENT PROCESSES IN THE FIELD OF PROFESSIONAL SPORTS: PROBLEMS AND WAYS TO ELIMINATE THEM

Musashaykhov Karimjon Khusankhanovich,

Independent Researcher of the Law Enforcement Academy

Abstract. *In this article, the causes of corruption factors in administrative management processes in the field of professional sports and the mechanisms of their formation are analyzed on a scientific basis based on a comprehensive systematic approach. During the study, the main factors leading to corruption in the processes of making administrative decisions, allocating financial resources, selecting personnel, and appointing officials in the management of the sports sector were identified. At the same time, it is scientifically substantiated that the lack of autonomy of sports organizations, insufficient development of control and accountability mechanisms lead to an increase in corruption risks. The article examines international experience, in particular, the principles of effective management in sports management, mechanisms for ensuring transparency, responsibility, and accountability, and analyzes the possibilities of their implementation in the context of Uzbekistan from an institutional and legal point of view. As a conclusion of the study, organizational and legal measures aimed at preventing corruption in the field of sports, improving regulatory legal acts, strengthening public control, and introducing a transparent management system were developed. These recommendations serve not only to reduce corruption risks, but also to ensure effective management, justice, honesty, and a management system that meets international standards in the field of sports.*

Keywords: professional sports, administrative management, corruption, corruption factors, corruption in sports, distribution of financial resources, personnel appointment, anti-corruption, public control, legal framework, effectiveness of sports management

Kirish

Professional sport sohasini tartibga solishda ma'muriy boshqaruv munosabatlari doirasida yuzaga keladigan korrupsiyaviy holatlar shakl va usullarining xilma-xilligi

hamda murakkab tuzilishga egaligi bilan ajralib turadi.

Negaki professional sportda shou-biznesda bo'lgani kabi ko'p pul aylantiriladi (Bratanovskiy, 2014). Ammo sportning halol o'tishi

uchun kurashish, ushbu jarayonda samarali boshqaruvni ta'minlash asosiy vazifa hisoblanadi.

Zero, davlatimiz rahbari ta'kidlaganidek, sport yo'nalishidagi vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun sohada birinchi navbatda davlat boshqaruvini takomillashtirish talab etiladi (Mirziyoyev, 2021).

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan buyon eng ko'p o'zgarishlarni boshidan kechirgan soha bu sport boshqaruvidir. Mustaqillikning ilk yillarida tizim Fizkultura va sport davlat komiteti tomonidan boshqarilgan. 1992-yil 14-yanvarda ushbu tuzilma Jismoniy tarbiya va sport davlat qo'mitasi (Republic of Uzbekistan, 1994) deb qayta nomlangan.

2004-yil 27-sentyabrda esa Madaniyat ishlari vazirligi hamda sport sohasi birlashtirilib, Madaniyat va sport ishlari vazirligi (Republic of Uzbekistan, 2004) tashkil etilgan. 2017-yil 15-fevralda ushbu vazirlik ikkiga ajratilib, Madaniyat vazirligi hamda Jismoniy tarbiya va sport davlat qo'mitasi (Republic of Uzbekistan, 2017), 2018-yil 5-martda qo'mita negizida Jismoniy tarbiya va sport vazirligi (Republic of Uzbekistan, 2018), 2021-yil 6-aprelda mazkur vazirlik va Turizmni rivojlantirish qo'mitasi birlashtirilib, yangi Turizm va sport vazirligi (Republic of Uzbekistan, 2021), 2022-yil 18-fevralda ushbu idora ikkiga ajratilib, Sportni rivojlantirish vazirligi (Republic of Uzbekistan, 2022a), 2022-yil 24-dekabrda mazkur vazirlik negizida Yoshlar siyosati va sport vazirligi (Republic of Uzbekistan, 2022b) tashkil qilingan. So'nggi bor 2024-yil 20-yanvarda ushbu vazirlik negizida Sport vazirligi (Republic of Uzbekistan, 2024) tashkil etilgan.

Yuqoridagilardan ko'rinadiki, birgina so'nggi 7 yil davomida jismoniy tarbiya va sport sohasidagi maxsus vakolatli davlat organi boshqaruvi 6 marotaba o'zgaragan.

Mazkur jarayonlar davlatning ushbu soha faoliyati ustidan samarali nazoratni amalga oshirishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Qayd etish joizki, jismoniy tarbiya va sport sohasidagi munosabatlarni tartibga solishga qaratilgan "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni 3 marotaba, ya'ni 1992-, 2000- va 2015-yillarda qabul qilingan.

Bulardan ko'rinadiki, jismoniy tarbiya va sport sohasini tartibga solishga qaratilgan ma'muriy-boshqaruv jarayonlar ham bugungi zamon talablariga to'liq mos kelmaydi.

Shu bois O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Milliy Olimpiya qo'mitasi raisi Sh.M. Mirziyoyev boshchiligida 2025-yil 13-fevral kuni o'tkazilgan yig'ilishda qisqa muddatlarda O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonunini ilg'or xorijiy davlatlar tajribasi hamda amaliyotidan kelib chiqib qayta ko'rib chiqish vazifasi belgilandi (Mirziyoyev, 2025).

Mazkur jarayonda jismoniy tarbiya va sport sohasidagi ma'muriy boshqaruvni tartibga solishga qaratilgan aniq va uzoq muddatli strategik vazifalarni belgilash hamda ularning huquqiy asoslarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, sohada korrupsiyaga qarshi kurashishni samarali tashkil etish uchun qonunchilikka xalqaro standartlarni joriy etishga alohida e'tibor qaratish kerak. Bu esa milliy qonunchilikni xalqaro standartlar talablari asosida takomillashtirishni taqozo etadi. Shu sababli mazkur jarayonda qonunchilikni isloh qilish masalasiga ham imkon qadar ehtiyotkorlik bilan yondashish talab etiladi. Zero, sport boshqaruvi jarayonlariga oid normativ-huquqiy hujjatlarga noto'g'ri tushuncha va havolaki normalarning kiritilishi kelgusida sohani tartibga solishda turli nomuvofiqlik hamda korrupsiyaviy omillar yuzaga kelishiga olib keladi.

Ayrim olimlar ta'kidlaganidek, korrupsiyaviy normalar odatda noqonuniy ijtimoiy munosabatlarni keltirib chiqaradi (Karpovich, 2010).

Metodlar

O'rganishlar sport sohasining boshqaruv jarayonlaridagi korrupsiyaviy huquqbuzar-

liklarning yuzaga kelishiga, eng avvalo, davlat organlari va sport tashkilotlarining diskretsiya vakolatlarini kengligi bilan bog'liq omillar sabab bo'layotganligini ko'rsatdi. Bunga qarorlar qabul qilish uchun aniq muddat, shart va asoslarning yo'qligi yoki noaniqligi, shuningdek bir xil funksiyalarni amalga oshiruvchi davlat organlarining mavjudligi sabab bo'ladi. Bu kabi omillar sport sohasini boshqarishda korrupsiya bilan bog'liq xatti-harakatlarning yuzaga kelishi va o'sishiga yordam beradi.

Shu jihatdan, sport boshqaruvi sohasida korrupsiya holatlari yuzaga kelishining eng asosiy sabablari sport tashkilotlari qarorlarining noaniqligi, qonun hujjatlarining nomukammalligi, sportni boshqarish va davlat organlari o'rtasidagi muvofiqlashtirishning sustligi, shuningdek sport tizimi tashkilotlarining avtonom hamda yopiqligi hisoblanadi (Alekseeva, 2018).

Zero, sport boshqaruvi sohasida korrupsiyaviy omillarning oldini olishda normativ-huquqiy hujjatlardagi korrupsiyaviy normalarni aniqlash, ularni bartaraf etish asosiy masalalardan biri hisoblanadi.

Olimlardan I.S.Vlasov ta'kidlaganidek, so'nggi yillarda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimli chora-tadbirlarni talab qiladi va ular orasida qonunlardagi korrupsiyaga olib keluvchi holatlarni bartaraf etish mexanizmi asosiy o'rinlardan birini egallaydi (Vlasov et al., 2010).

Ushbu fikrga qo'shilgan holda sport boshqaruvi sohasidagi qonunchilik va idoraviy hujjatlarni ishlab chiqishda "korrupsiyadan xoli qonunchilik" tamoyilini to'liq tatbiq qilgan holda kelgusida huquqbuzarliklar yuzaga kelishiga imkon bergan korrupsiyaviy norma va omillarni bartaraf etish shart.

Shu nuqtayi nazardan, sport boshqaruvi sohasi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lsa-da, korrupsiyaning an'anaviy turlaridan himoyalangan emas. Negaki sport sohasidagi korrupsiya u yoki bu tarzda sport tadbirlari bilan bog'liq keng tijorat ekotizimlari bilan bog'liq.

Shu jihatdan, sport sohasida korrupsiyaning ikki turini, ya'ni sportni boshqarish sohasidagi korrupsiya va sport musobaqalari bilan bog'liq korrupsiyaga ajratgan holda ko'rsatib o'tish mumkin.

Rossiyalik olim T.G. Ponyatovskayaning fikriga ko'ra, sport sohasi sport manfaatlari bilan belgilanadigan maqsadlarga muvofiq harakat qiluvchi sport tuzilmalari tomonidan tartibga solinadigan o'z-o'zidan yopiq tizimdir (Ponyatovskaya, 2019).

Muhokama

Normativ darajada sport avtonomiyasi haqida birinchi eslatma 1949-yilgi "Olimpiya xartiyasi"da uchraydi (International Olympic Committee, 1949). Aynan o'sha paytda Olimpiya harakati milliy Olimpiya qo'mitalari va bu butun Olimpiya harakatining avtonom siyosatini rasmiy tan olgan. Olimpiya xartiyasining "Olimpizmning asosiy tamoyillari" bo'limida olimpizmning beshinchi asosiy tamoyili qayd etilgan bo'lib, unga ko'ra sport tashkilotlari avtonom tashkilotlarga xos bo'lgan huquq va majburiyatlarga ega bo'lib, ular sport qoidalari va nazoratini mustaqil ravishda yaratishni o'z ichiga oladi (International Olympic Committee, 1949).

Shu bois sport federatsiyalari huquqiy jihatdan davlatdan mustaqil bo'lib, o'z soha va yo'nalishini tartibga solishga qaratilgan normalarini ishlab chiqadi hamda qabul qiladi. Bu ularning faoliyatida shartnoma, qoidalar asosida amalga oshirilib, har bir sport munosabatlari subyekting huquq va majburiyatlarini belgilaydi.

Bu kabi qoidalar milliy qonunchiligimizda ham o'z aksini topgan bo'lib, unga ko'ra sport federatsiya (uyushma)larining tashkil etilishi, faoliyati, qayta tashkil etilishi hamda tugatilishi, "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunida nazarda tutilgan o'ziga xos xususiyatlar inobatga olingan holda nodavlat-notijorat tashkilotlari to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi (Republic of Uzbekistan, 2015).

Biroq sport sohasi ham jamiyat hayoti-

ning har qanday sohasi kabi qonun ustuvorligiga rioya qilishi va bo'ysunishi lozim.

Sportda avtonomiya tamoyili yaxshi boshqaruv tamoyili bilan uzviy bog'liq bo'lib, bu sport tashkilotlari faoliyatining shaffofligi va hisobdorligini tashkil etadi (Committee of Ministers of the Council of Europe, 2018).

Albatta, bu korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashish nuqtayi nazaridan alohida ahamiyatga ega. Chunki oshkorolik bu nafaqat erkin foydalanish, balki fuqarolar, jamoat tashkilotlari va nazorat qiluvchi davlat organlari uchun ochiq ma'lumotlar asosida korrupsiyaga oid huquqbuzarliklar belgilarini aniqlash imkoniyatidir (Sorokin, 2015).

Biroq bu borada o'tkazilgan tadqiqotlarda deyarli barcha darajadagi sport tashkilotlarining faoliyati va boshqaruvida shaffoflik mavjud emasligi aniqlangan. Masalan, "Heywood, Unger & Wheatland" tashkiloti tomonidan dunyo bo'ylab futbol federatsiyalarining shaffoflik darajasi bo'yicha o'tkazilgan o'rganishda atigi 15 %i o'z faoliyati to'g'risidagi hisobotlarni nashr etishi ma'lum bo'lgan (Solntsev, 2017).

Sport tashkilotlari faoliyatida korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashishda samarali boshqaruvning ikkinchi tamoyili hisobdorlikdir.

Bu borada Xalqaro yozgi olimpiya federatsiyalarining assotsiatsiyasi (ASOIF) tomonidan sport tashkilotlarini boshqarishning eng samarali usullarini tahlil qilish natijalarini aks ettiruvchi "Samarali boshqaruv amaliyoti namunalari" nomli maxsus loyiha ishlab chiqilgan (Association of Summer Olympic International Federations, 2018).

Xususan, u nizomlarni nashr etish, saylangan mansabdor shaxslar haqidagi ma'lumot, yillik hisobot, intizomiy qaror natijalarini e'lon qilish, qoidabuzilishlar haqida xabardor qilish tizimi, mablag'larning sarflanishini nazorat qilish, mustaqil audit va boshqalarni o'z ichiga oladi.

Bir qator mamlakatlarda sportni samarali boshqarishga oid qoidalar to'plami qabul qilingan bo'lib, ularga rioya qilish davlat tomonidan moliyalashtirilishining muhim shartidir.

Misol uchun, Buyuk Britaniyada 2017-yilda Sportni boshqarish kodeksi qabul qilingan bo'lib, UK Sport yoki Sport England tomonidan to'g'ridan to'g'ri moliyalashtiriladigan sport tashkilotlari uchun majburiy standartlarni belgilaydi. Kodeksda hisobdorlik va oshkoralik, halollik, nazorat va muvofiqlik kabi samarali boshqaruv tamoyillari mustahkamlangan (Sport England, 2021).

Tadqiqotlar O'zbekiston Respublikasida sport sohasidagi tashkilotlar faoliyatida samarali boshqaruvning rivojlanish darajasi qoniqarli emasligini ko'rsatmoqda.

Masalan, sport tashkilotlari faoliyatini baholashning umumiy mezonlarini belgilovchi yagona me'yoriy hujjatlar ishlab chiqilmagan. Shu bilan birga, sportni samarali boshqarishning ilg'or tajribalarini joriy etish, mablag'larni adolatli va shaffof taqsimlash, sportga sarmoya kiritish hamda yosh sportchilarni qo'llab-quvvatlash ishlarini ochiq va shaffof tashkil etish yo'lga qo'yilmagan.

Umuman olganda, mazkur sanab o'tilgan holatlar sport sohasini huquqiy jihatdan tartibga solishda noaniqliklarni yuzaga keltirmoqda va korrupsiyaga oid huquqbuzarliklar sodir etilishi uchun zamin yaratmoqda.

Shu bois sportni boshqarish bo'yicha yagona universal yechim bo'lmasa-da, samarali boshqaruvning umumiy asosiy mezonlari eng kichik klublardan tortib xalqaro tashkilotlar darajasida hamma uchun amal qilishi kerak. Uning asosiy mezonlari esa asosan korporativ, davlat va notijorat sektorlarida qo'llaniladigan boshqaruv tamoyillariga mos kelishi lozim (Kupreeva, 2009).

Sportdagi ko'plab qoidalar va standartlar amalda davlat nazorati ostida emasligi, shartnoma hamda bitimlar sport tashkilotlari tomonidan mustaqil ravishda qabul qilinishi, sport tashkilotlarining avtonom ekanligi

sababli audit va hisobot mexanizmlari samarasizligicha qolmoqda. Mustaqil nazorat bo'lmagan joyda, tabiiyki, korrupsiya xavfi ortadi.

So'nggi yillarda sport menejmenti sohasining yaxshi rivojlanmayotganligi, natijada vijdotsiz shaxslarning bu sohaga kirib kelishiga imkon yaratilayotgani kuzatilmoqda (Truntsevskiy, 2020).

Natijalar

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakatimizda ham sport sohasining ma'muriy boshqaruv jarayonlaridagi bu kabi salbiy omillar sohada korrupsiyaviy jinoyatlarning yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda.

Jumladan, 2019–2024-yillarda 435 nafar shaxslar korrupsiya bilan bog'liq jinoyatlar uchun javobgarlikka tortilgan. Ularning 1 nafari hakamlik markazi, 8 nafari jismoniy tarbiya va sport universiteti, 12 nafari sport federatsiyalari, 20 nafari sport jamiyatlari, 51 nafari sport vazirligining boshqaruv organlari, 343 nafari sport maktablari xodimlaridir.

O'rganishlarga ko'ra, sport sohasida ma'muriy boshqaruv jarayonlari bilan bog'liq holdagi korrupsiyaviy omillar, eng avvalo, sport tashkilotlariga xodimlarni ishga qabul qilish bilan bog'liq bo'lib qolmoqda.

Masalan, Qoraqalpog'iston Respublikasi Sportni rivojlantirish vaziri lavozimida ishlagan "R" xizmat mavqeyidan foydalanib, tamagirlik yo'li bilan "L" ismli fuqarodan uni Ellikqal'a tumanida yangi tashkil qilingan 2-sonli bolalar va o'smirlar sport maktabi o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari lavozimiga ishga qabul qilish evaziga 1 000 AQSH dollari berishni talab qilib, shundan 500 AQSH dollarini 2022-yil 10-iyul kuni xizmat xonasida pora tariqasida olgan vaqtida ushlangan va sud hukmi bilan jinoiy javobgarlikka tortilgan.

Sud hukmi asosida mazkur jinoyatning kelib chiqish sabablari tahlil qilinganda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2010-yil 23-sentyabrdagi 211-son qarori bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasidagi O'zbekiston Respublikasi

Davlat byudjetidan moliyalashtiriladigan sport maktablari to'g'risida"gi nizomning 59-bandida nazarda tutilgan sport maktabi direktorining o'rinbosarlari sport maktabi muassisi bilan kelishgan holda sport maktabi direktori tomonidan lavozimga tayinlanishi va lavozimidan ozod qilinishi haqidagi qoida turtki bo'lganligi ko'rindi (Republic of Uzbekistan, 2010).

O'z navbatida, yuqoridagi jinoyat ishida sport maktabi direktori o'rinbosarligiga nomzodning sport maktabi muassisi huzuriga kelib suhbatdan o'tishi esa to'g'ridan to'g'ri korrupsiyaviy jinoyat kelib chiqishiga imkon bergan.

Shu sababli mazkur jarayondagi inson omilini qisqartirish, ochiq va shaffof holda nomzodlarni tanlash, tayinlash tizimini joriy etish taklif etiladi.

Jinoiy statistika ma'lumotlarini tahlil qilganda biron-bir sohada korrupsiyaviy jinoyatlarning mavjudligi yoki yo'qligiga to'liq baho berish imkoniyati mavjud emas (Bezborodov et al., 2021). Negaki korrupsiyaviy jinoyatlar latent bo'lib, ularning barchasi ham fosh etilmaydi.

Shu bois sport sohasida ham korrupsiyaga qarshi kurashishda faqat korrupsiyaga oid jinoyatlarni sodir etganlarni aniqlash va ularni jazolash bilan cheklanib bo'lmaydi. Avvalo, tashkiliy-huquqiy xarakterdagi chora-tadbirlarni amalga oshirish talab etiladi. Sivilizatsiya o'zini o'zi saqlab qolishi uchun harakat qilishga majburdir. Ammo ushbu harakat jazo tomonga emas, balki ijtimoiy nazoratni shakllantirish va jinoiy xavflarni minimalashtirishga qaratilishi lozim (Dzikonskaya & Grabchak, 2018).

Buning uchun sport sohasidagi korrupsiyaviy omillarning oldini olish borasida xalqaro hamkorlikni kuchaytirish, ilg'or xorijiy mamlakatlarning tajribasini o'rganish va o'zaro faoliyatni muvofiqlashtirish lozim.

Bu borada 2017-yil fevral oyida bo'lib o'tgan Xalqaro olimpiya qo'mitasining Xalqaro sport halolligi forumida ishga tushirilgan

Sportda korrupsiyaga qarshi xalqaro hamkorlik tashkiloti (IPACS)” faoliyatini qayd etish o‘rinli.

Ushbu tashkilotning vazifasi xalqaro sport tashkilotlari, hukumat, hukumatlararo tashkilot va boshqa manfaatdor tomonlarni korrupsiyaga barham berish hamda sportda va uning atrofida yaxshi boshqaruv madaniyatini yuksaltirishga qaratilgan sa’y-harakatlarni kuchaytirish hamda qo‘llab-quvvatlash uchun birlashtirishdan iborat. O‘zbekiston ham ushbu tashkilotga a‘zo bo‘lishi, sportda halollikni ta‘minlash bo‘yicha hamkorlikda ishlarni amalga oshirishi maqsadga muvofiq.

Xulosa

Yuqoridagilardan kelib chiqib, sport sohasida ma‘muriy boshqaruv jarayonlaridagi korrupsiyaviy omillarni bartaraf etish bo‘yicha quyidagi takliflar bildiriladi:

sohadagi mavjud korrupsiya xavf-xatarlarini o‘rganish asosida, shu jumladan bolalar va yosh sportchilarga salbiy ta‘sir ko‘rsatish xavfini hisobga olgan holda sportdagi korrupsiyaga qarshi kurashish siyosatini ishlab chiqish;

barcha manfaatdor tomonlar o‘rtasida hamkorlikni rivojlantirish hamda mustahkamlash, axborot va ilg‘or tajriba almashishga ko‘maklashuvchi dastur, loyihalarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishini ta‘minlash;

BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi tamoyillariga muvofiq sport tashkilotlarining qoida va yo‘riqnomalarini ko‘rib chiqish, yangilash. Shu jumladan, bunda o‘z tashkiloti faoliyati to‘g‘risida ommaviy hisobotlarni taqdim etish hamda faoliyatda yuzaga kelayotgan korrupsiya xavf-xatarlarini baholash asosida korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha keng qamrovli siyosatni ishlab chiqish;

sport tashkilotlari faoliyatidagi manfaatlar to‘qnashuvini tartibga solish va odob-axloq kodeksini ishlab chiqish;

sport tashkilotlarini boshqarish bo‘yicha ISO sertifikatlash standartini, ya‘ni 37001

(poraxo‘rlikka qarshi), 37002 (xabar berish), 37301 (muvofiqlikni boshqarish) va 20121 (hodisalar barqarorligi) standartlari bo‘yicha sertifikatlash tizimini joriy etish;

sport tashkilotlarining ma‘muriy boshqaruv funksiyalarini qayta ko‘rib chiqish, rahbariyatini ochiq saylash, rahbariyatning daromadlarini deklaratsiyalash, qarorlar qabul qilishda a‘zolarining majburiy ishtirokini ta‘minlash;

sportdagi korrupsiya darajasini va unga qarshi kurashish borasida amalga oshirilgan ishlar samaradorligini baholash hamda bu borada jamoatchilik fikrini o‘rganish maqsadida ijtimoiy tadqiqotlar o‘tkazishni joriy etish;

sport sohasida korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashish choralari aniq belgilab beruvchi “Sportda korrupsiyaga qarshi choralari to‘g‘risida”gi qonunni qabul qilish;

moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirishda shaffoflikni ta‘minlash va yillik moliyaviy hisobotlarni ochiq e‘lon qilishni yo‘lga qo‘yish;

korrupsiyaviy jinoyat uchun javobgarlikka tortilgan sportchilar, murabbiylar hamda sport tashkilotlari mansabdor shaxslarining reyestrini shakllantirish, ushbu reyestriga kirgan shaxslarning sport sohasida faoliyat yuritishini taqiqlash;

korrupsiyaning oldini olish choralari ko‘rmaganlik uchun sport klublari va boshqa tashkilotlarga nisbatan moliyaviy hamda jinoiy-ma‘muriy javobgarlik choralari belgilash.

Bir so‘z bilan aytganda, sport jamiyat ko‘zgusi bo‘lib, jamiyat muammolari sportda ham o‘z aksini topadi. Shu sababli sport tashkilotlari faoliyatiga samarali boshqaruv tamoyillarini joriy etish, ya‘ni ochiqlik, hisobdorlik, halollikning yuqori standartlariga rioya qilish, moliyaviy nazorat va auditni amalga oshirish korrupsiyaga qarshi kurashish yo‘lidagi muhim qadamdir.

REFERENCES

1. Alekseeva, A. P. (2018). Problemy vyyavleniya faktov skloneniya k ispol'zovaniyu ili ispolzovaniya v otnoshenii substantsiy i (ili) metodov [Problems of identifying facts of inducement to use or use in relation to substances and (or) methods]. *Proceedings of the Academy of Management of the Ministry of Internal Affairs of Russia*, 46(2), 98–103.
2. Association of Summer Olympic International Federations. (2018). *ASOIF International Federation governance project: Examples of good governance practice*. ASOIF https://www.asoif.com/sites/default/files/download/asoif_members_good_practice_examples_2018.pdf
3. Bezborodov, D. A., Berestovoy, A. N., Kravchenko, R. M., Rakhmanova, E. N., & Topilskaya, E. V. (2021). Special features of criminal statistics of criminality in the field of sport. *SHS Web of Conferences. IX Baltic Legal Forum "Law and Order in the Third Millennium" (Vol. 108)*. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110803010>
4. Bratanovskiy, S. N. (2014). *Organizatsionno-pravovye problemy upravleniya fizicheskoy kulturoy i sportom v usloviyakh rynka [Organizational and legal problems of managing physical culture and sports in market conditions]*. Saratov University Press.
5. Committee of Ministers of the Council of Europe. (2018, December 12). Recommendation CM/Rec (2018)12 on good governance in sport. *Bulletin of the European Court of Human Rights*, (12). https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016808af51e
6. Dzikonskaya, S. G., & Grabchak, O. O. (2018). K voprosu o sub'ektakh kriminologicheskoy ekspertizy zakonodatelstva v RF [On the issue of subjects of criminological expertise of legislation in the RF]. *Eurasian Law Journal*, (11), 267–270.
7. International Olympic Committee. (1949). *Olympic rules (Olympic Charter)*. Olympic Studies Centre. <https://www.olympic.org/olympic-studies-centre/collections/official-publications/olympiccharters>
8. Karpovich, O. G. (2010). Ugolovno-pravovye voprosy borby s korruptsiyey v stranakh SNG [Criminal law issues of combating corruption in the CIS countries]. *Foreign Trade Law*, (2), 2–6.
9. Kupreeva, V. R. (2009). Printsipy upravleniya nekommercheskimi organizatsiyami [Principles of management of non-profit organizations]. *Bulletin of the Saratov State Technical University*, 37(1), 202–207.
10. Mirziyoyev, Sh. M. (2021, August 17). *Azmu shijoatli, vatanparvar sportchi yoshlarimiz – eng katta boyligimiz, millatimizning "oltin fondi"dir [Purposeful youth loyal to the motherland – our greatest wealth, the "golden fund" of the nation]*. Official Website of the President of the Republic of Uzbekistan. <https://president.uz/uz/lists/view/4542>
11. Mirziyoyev, Sh. M. (2025, February 13). *Sport – sog'lom xalq, sog'lom avlodning tayanch ustuni [Sport - a solid foundation for a healthy nation and a healthy generation]*. Official Website of the President of the Republic of Uzbekistan. <https://president.uz/uz/lists/view/7870>
12. Ponyatovskaya, T. G. (2019). Sportivnye otnosheniya i ugolovno-pravovoe regulirovanie [Sports relations and criminal law regulation]. *Union of Criminologists and Criminologists*, (1), 97–102.
13. Republic of Uzbekistan. (1994, September 22). *Criminal Code of the Republic of Uzbekistan*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/10860>
14. Republic of Uzbekistan. (2004). *Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On the Establishment of the Ministry of Culture and Sports of the Republic of Uzbekistan"*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/330557>
15. Republic of Uzbekistan. (2010, September 23). *Regulation on sports schools in the Republic of Uzbekistan financed from the State Budget of the Republic of Uzbekistan*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/uz/docs/1683015>
16. Republic of Uzbekistan. (2015, September 4). *On amendments and additions to the Law of the Republic of Uzbekistan "On physical culture and sports" (Law No. LRU-394)*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/uz/docs/2742233>

17. Republic of Uzbekistan. (2017). *Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to further improve the management system in the field of culture and sports"*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/3115562>
18. Republic of Uzbekistan. (2018, March 5). *Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to fundamentally improve the system of public administration in the field of physical culture and sports"*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/3578121>
19. Republic of Uzbekistan. (2021, April 6). *Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to further improve the public administration system in the fields of tourism, sports and cultural heritage"*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/5356705>
20. Republic of Uzbekistan. (2022a, February 18). *Resolution of the President of the Republic of Uzbekistan "On the organization of activities of the Ministry of Sports Development"*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/5868641>
21. Republic of Uzbekistan. (2022b, December 21). *Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to implement administrative reforms of New Uzbekistan"*. National Database of Legislation. <https://lex.uz/docs/6324756>
22. Republic of Uzbekistan. (2024, January 20). *Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures for enhancement of system of public administration in the sphere of youth policy and sport"*. National Database of Legislation. <http://lex.uz/docs/6765590>
23. Sattorov, O. F. (2022). Oliy ta'lim sohasida korrupsiya tushunchasi [The concept of corruption in the field of higher education]. *Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences*, 2(3), 834–839. <https://cyberleninka.ru/article/n/oliy-ta-lim-sohasida-korrupsiya-tushunchasi>
24. Solntsev, I. (2017). Effektivnost sportivnykh organizatsiy [Efficiency of sports organizations]. *Federalism*, 3(87), 56.
25. Sorokin, R. S. (2015). Prozhornost kak osnovnoy printsip protivodeystviya korrupsii [Transparency as the main principle of anti-corruption]. *Administrative Law and Procedure*, (10), 60–64.
26. Sport England. (2021). *A code for sports governance*. <https://www.sportengland.org/campaigns-and-our-work/code-sports-governance>
27. Truntsevskiy, Yu. V. (2020). Protivodeystvie korrupsii i podderzhanie chestnosti v sporte (sravnitelno-pravovoy aspekt) [Countering corruption and maintaining integrity in sports (comparative legal aspect)]. *Proceedings of the Academy of Management of the Ministry of Internal Affairs of Russia*, 54(2), 115–122.
28. Vlasov, I. S., Koshaeva, T. O., Naidenka, V. N., Kolesnik, A. A., Tikhomirov, Yu. A., & Tsirin, A. N. (2010). *Pravovye akty: Antikorrupcionnyy analiz [Legal acts: Anti-corruption analysis]*. Kontrakt.

YURIDIK FANLAR AXBOROTNOMASI ВЕСТНИК ЮРИДИЧЕСКИХ НАУК REVIEW OF LAW SCIENCES

Huquqiy ilmiy-amaliy jurnal
Правовой научно-практический журнал
Legal scientific-practical journal

2026-yil 1-son

VOLUME 10 / ISSUE 1 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS.2025.10.1](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.ROLS.2025.10.1)